

Handläggare
Mathilda Almer
08-535 369 21
Mathilda.Almer@huddinge.se

Mark- och miljödomstolen
Nacka tingsrätt
Box 69
131 07 Nacka

Ansökan från Trafikverket om tillstånd för bortledning av grundvatten samt arbete i ytvattenområde m.m. med anledning av anläggandet av väg 259 i samband med utförandet av projekt Tvärförbindelse Södertörn - svar på remiss

Beslut

Bygglövs- och tillsynsnämnden beslutar att lämna nedanstående remissyttrande till Nacka Tingsrätt, Mark- och miljödomstolen, mål nr M 604–22.

Delegaten har enligt punkt A 1.1 i gällande delegationsordning rätt att för nämndens räkning fatta beslut.

Ärendet

Nacka Tingsrätt, Mark- och miljödomstolen, har berett bygglovs- och tillsynsnämnden möjlighet att yttra sig i mål M 604–22 avseende Trafikverkets ansökan om tillstånd för bortledning av grundvatten samt arbete i ytvattenområde med mera med anledning av anläggandet av väg 259 i samband med utförandet av projekt Tvärförbindelse Södertörn. Ansökan berör hela vägsträckan utom Vårbybroarna och trafikplats Gömmaren som Trafikverket har ansökt om separat.

Nacka tingsrätt, Mark- och miljödomstolen, har givit bygglovs- och tillsynsnämnden möjlighet att lämna synpunkter senast den **10 mars 2023**.

Bakgrund

Trafikverket planerar för väg 259 Tvärförbindelse Södertörn där vissa av de planerade arbetena med att anlägga vägen innebär krav på tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. Miljöbalken. Trafikverket har valt att även ansöka om frivilligt tillstånd för vissa delar.

Länsväg 259 har idag en hög trafikbelastning och det finns brister i framkomlighet och trafiksäkerhet. Trafikverket har därför fått i uppdrag av staten att bygga om denna länsväg. Den nya vägen kommer att lokaliseras med en direktanslutning till E4/E20 vid Vårby backe och sedan fortsätta i en till viss del helt ny sträckning bort till väg 73 Nynäsvägen vid trafikplats Jordbro. Tvärförbindelsen Södertörn blir då en 21 kilometer lång mötesfri motortrafikled med 2+2 körfält.

Vägsträckningen omfattar tre bergtunnlar, sju trafikplatser och en separat gång- och cykelväg. Den första tunneln, Masmotunneln, beräknas bli cirka 750 meter lång. Andra tunneln, Glömstatunneln, beräknas bli cirka 1 131 meter lång och den tredje tunneln, Flemingsbergstunneln beräknas bli cirka 3 100 meter lång. Uppskattningsvis beräknas byggnationen generera cirka 3,2 miljoner kubikmeter teoretisk volym fast berg, främst från tunneldrivning och bergschakt.

Tvärförbindelsen Södertörn inleds vid Masmotunnelns anslutande förskärning mot E4/E20 och fortsätter sedan i östlig riktning över trafikplats Flottsbro genom Glömstatunneln och trafikplatserna Kästa och Solgård. Sträckningen fortsätter sedan genom Flemingsbergstunneln och avslutas i befintligt läge över trafikplatserna Gladö, Lissma, Rudan och Slätmosse. När Tvärförbindelsen Södertörn står färdig i sin helhet år 2033 kommer den att tillsammans med E4 Förbifart Stockholm och Norrortsleden bilda en yttre tvärled från Haninge söder om Stockholm till Täby i norr.

Byggnationen planeras att inledas tidigast i slutet av 2023. Den totala byggtiden för hela väg 259 Tvärförbindelsen Södertörn beräknas pågå under cirka tio år. Byggskedet för projektets hela vattenverksamhet kommer pågå under cirka åtta år med planerad byggstart 2023-2025.

Bygglövs- och tillsynsnämndens yttrande

Nämndens yttrande är uppdelat i två avsnitt där ena avsnittet innehåller synpunkter över Trafikverkets villkorsförslag och det andra avsnittet innehåller synpunkter över ansökans olika delar.

Yttrande över villkorsförslag

Nedan följer nämndens yttrande över Trafikverkets förslag på villkor.

Allmänt

Nämnden anser att det är viktigt att villkoren i domen är så tydliga som möjligt så att det inte råder oklarheter angående formuleringar, samt att villkoren motiveras tydligt. Det är även viktigt att villkor formuleras som ramvillkor och innehåller flexibilitet så att både tillsyn och arbetet med projektet kan ske ändamålsenligt.

Nämnden tillstyrker ansökan om tillstånd men anser att flera av villkoren behöver förtydligas samt att vidare utredning och motivering krävs för bland annat skyddsåtgärder, buller, länshållningsvatten, föroreningar och masshantering.

Nämnden föreslår även justering och tillägg för vissa av villkoren enligt nedan.

Avsnitt 10.2.1 Arbeten i vatten (villkorsförslag 2-3)

Nämnden anser att det i domen bör fastställas riktvärden för grumling samt krav på skyddsåtgärder mot och mätning av grumling vid arbeten i vattenområden.

Vidare anser nämnden att det bör avgränsas vilken del av året grumlande arbeten får utföras på för att undvika att vattenlevande organismer tar skada.

Avsnitt 10.2.2 Infiltration (villkorsförslag 4-6)

Nämnden anser att infiltrering av grundvattenbortledning bör föregås av provtagning av vattnet eftersom det i grundvattnet kan finnas föroreningar som inte är lämpliga att infiltrera i andra magasin. Se även synpunkter under rubriken *"bortledning av grundvatten, länshållningsvatten och infiltration"*.

Avsnitt 10.2.5 Utsläpp till vatten (villkorsförslag 12)

Nämnden instämmer att det är rimligt att följande delegeras till tillsynsmyndigheten.

"Mark- och miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att meddela närmare villkor om åtgärder och försiktighetsmått för hantering av länshållningsvatten. I detta mandat ingår befogenheten att besluta om att visst länshållningsvatten inte ska behöva genomgå till exempel avskiljning av olja, partiklar och pH; det senare under förutsättning att vattnet kan visas sig vara av en sådan kvalitet att denna avskiljning inte behövs."

Avsnitt 10.2.6 Buller (villkorsförslag 13-16)

Nämnden har följande synpunkter med koppling till villkoren för buller:

- De bullernivåer utomhus vid fasad som anges i Naturvårdsverkets riktlinjer bör läggas till i villkoret. Nämnden bedömer att det inte är rimligt att ange att utomhusvärdet inte är ändamålsenligt så som det anges i ansökan med hänvisning till Mark- och miljööverdomstolens dom i mål nr M 2008-14 som gäller byggarbeten vid Slussen. Omgivningarna kring Slussen och den bakgrundsnivå som är rådande där är inte jämförbar med hela den sträcka som föreliggande ansökan avser. Nämnden anser även att Trafikverket inte har visat på några omständigheter som visar att riktvärdena för buller utomhus inte kan innehållas med tekniskt möjliga och/eller ekonomiskt rimliga åtgärder.
- Det bör tilläggas att särskilt bullrande arbeten såsom sprängning, krossning, pålning, spontning och skutknackning inte får utföras på vardagar mellan kl. 19:00-07:00 samt på helger och helgdagar.
- Det bör även föreskrivas krav på kontinuerlig mätning av buller vid arbeten som riskerar att medföra överskridande av riktvärdena.
- I villkoret saknas bullervillkor för bostäder helgfri måndag-fredag för tiderna 19:00-22:00. Därför bör det tilläggas att 35 dB(A) i bostäder ska gälla helgfri måndag-fredag kl. 19:00-22:00.

- Nämnden bedömer att avvikelser från bullervillkoret endast får ske efter godkännande av tillsynsmyndigheten.

I villkor 16 framgår följande: "*Mark- och miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att meddela närmare villkor om åtgärder och försiktighetsmått angående luftburet buller.*" Nämnden anser att detta resonemang behöver utvecklas och redogöras för tydligare vilken typ av buller, om det är allt som tillsynsmyndigheten ska meddela villkor om åtgärder och försiktighetsmått angående luftburet buller eller om det bara är vissa typer av luftburet buller. Är det endast vid klagomål exempelvis eller kommer tillsynsmyndigheten kunna ställa krav på utredningar?

Avsnitt 10.2.7 Stomljud (villkorsförslag 17-20).

Nämnden anser att bullervillkor för stomljud bör sättas till samma värden som buller inomhus från byggverksamheten för att säkerställa en acceptabel ljudbild för närboende. Villkor för buller från stomljud bör alltså utformas enligt följande:

1. 45 dB(A) i bostäder helgfri måndag-fredag kl. 07.00–19.00
2. 35 dB(A) i bostäder helgfri måndag-fredag kl. 19.00-22.00
3. 40 dB(A) i undervisningslokaler helgfri måndag-fredag kl. 07.00–19.00
4. 35 dB(A) i bostäder lördag, söndag och helgdag kl. 07.00–19.00
5. 30 dB(A) i bostäder lördag, söndag och helgdag kl. 19.00–22.00
6. 30 dB(A) i bostäder alla dagar kl. 22.00-07.00

Den maximala ljudnivån inomhus får nattetid, kl. 22.00 – 07.00, som riktvärde inte överstiga 45 dB(A).

Nämnden anser att avvikelser från bullervillkoret endast får ske efter godkännande av tillsynsmyndigheten.

Avsnitt 10.2.9 Uppfyllande av skyddsföreskrifter [...] (villkor 22-23) samt vad som anges i avsnitt 4.7.2.

Nämnden bedömer att det saknas möjlighet att på ett generellt plan ange vilka föroreningsnivåer som kan användas fritt inom de områden som anges i villkoren samt i tabellen 4-1. Nämnden anser att det är fördelaktigt att göra en platsspecifik bedömning för att avgöra vilka föroreningsnivåer som kan godtas på platsen. Det är generellt sett inte godtagbart att förorena ett område genom att fylla ut med massor med föroreningsnivåer överskridande platsens bakgrundshalt.

I ansökan hänvisas till dokumentet TDOK 2022: 0063, vilket inte finns bifogat ansökan. Nämnden kan inte yttra sig över något som inte finns bifogat. Därför anser nämnden att TDOK 2022: 0063 bör skickas in som en komplettering till ansökan, alternativt i samband med redovisning av masshanteringsplanen.

Nämnden bedömer att masshantering bör hanteras i den masshanteringsplan som Trafikverket åtagit sig att ta fram inför byggstart. Nämnden föreslår därför att villkoren 22-23 helt utesluts ur ansökan, alternativt inte används av domstolen vid meddelande av dom.

Avsnitt 10.3 prøvotidsförfarande (P1) och avsnitt 10.4 kontrollprogram (villkorsförslag 24)

Nämnden anser att undersökningar för bedömning av bergkvaliteten avseende sulfidberg ska föregås av redovisning av metodbeskrivning och provtagningsplan till tillsynsmyndigheten. Detta för att säkerställa att utredning sker i tillräcklig omfattning samt att berg med försurande potential inte används på ett sätt som kan medföra olägenheter för miljön eller människors hälsa. Se även synpunkter under rubriken *sulfidberg*.

Yttrande över ansökans olika delar

Nedan följer nämndens yttrande över Trafikverkets ansökan.

Allmänt

Nämnden vill understryka vikten av att spridning av massor och befintliga föroreningar inte sker mer än nödvändigt.

Förorenade områden

I ansökan uppger Trafikverket att de har utfört fältundersökningar vid områden där föroreningar misstänks kunna finnas, eller där föroreningar påträffats under geotekniska undersökningar. Fältundersökningarna har inte omfattat MIFO-objekt. Det anges ett antal platser där föroreningar har påträffats. Nämnden vill påminna om underrättelseplikten enligt 10 kap. miljöbalken som gäller vid påträffad förorening. Oavsett om den upptäckta föroreningen kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljö ska tillsynsmyndigheten underrättas.

Vidare anges i ansökan att provtagning kommer att ske inför markarbeten vilket nämnden ser positivt på. Eftersom byggskedet pågår under en längre tid är det dock viktigt att bedömningen av behov av provtagning och bedömning av provtagningsparametrar utgår från vid tidpunktens rådande kunskapsläge snarare än denna ansökan.

Nämnden anser att PFAS ska tas med i analyser för både provtagning av jord och sediment.

I miljökonsekvensbeskrivningen uppges att en del av de områden där föroreningar har konstaterats ska avhjälpas. Nämnden undrar hur det blir med resterande områden där föroreningar har konstaterats och ligger inom den planerade vägsträckan och arbetsområdena. Nämnden ställer sig frågande till om Trafikverket avser att sanera dessa områden också.

När avhjälpan det sedan ska genomföras ställer sig nämnden frågande till vem som ansvarar för att skicka in anmälan om avhjälpan åtgärd av förorenad mark enligt 28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Nämnden anser att det inte framgår i ansökan för vem som är ansvarig för hantering och vem som är ansvarig för att anmälan om avhjälpan åtgärd skickas in till tillsynsmyndigheten.

I samband med planering och framtagande av tillståndshandlingar för projekt Tvärförbindelse Södertörn har miljöprovtagningar genomförts av jord, grundvatten, asfalt och sediment. Provtagningar har utförts generellt inom planerat arbetsområde, samt som riktade provtagningar vid fastigheter som har identifierats som potentiellt förorenade. Undersökningarna omfattar cirka 200 provpunkter i jord. Nämnden anser att syftet med provtagningen bör förtydligas. Om det finns kartor som visar dessa provtagningspunkter så önskar nämnden att få ta del av dessa.

Grävning och igenfyllning av diken

I ansökan uppger Trafikverket att föroreningar finns i Glömstadiket och att dessa kommer att tas omhand inför eventuell igenfyllning. Nämnden bedömer att föroreningar i sediment bör undersökas inför alla arbeten som planeras att genomföras i dikessediment. Bedömningen grundar sig i att föroreningar i stor grad fastläggs i sediment och att föroreningar i sediment kan vara förekommande i de flesta diken. Exempelvis finns Gladö industriområde uppströms Ebbadalsdiken som kan innebära föroreningar i sediment.

Sulfidberg

Nämnden anser att undersökningar för bedömning av bergkvaliteten avseende sulfidberg ska föregås av redovisning av metodbeskrivning och provtagningsplan till tillsynsmyndigheten. Detta för att säkerställa att utredning sker i tillräcklig omfattning samt att berg med försurande potential inte används på ett sätt som kan medföra olägenheter för miljön eller människors hälsa.

Nämnden anser också att det är viktigt att de massor som används för utfyllnad inte utgörs av syraproducerande sulfidberg. Nämnden anser att ansökan bör förtydligas angående vilka krav som ställs på berget avseende sulfidinnehåll och syraproduktion. Vidare bör det förtydligas i tillståndet vilka mängder som behövs och som får användas för utfyllnad. Detta för att inte mer massor än nödvändigt ska användas.

Nämnden bedömer att hantering av losshållet sulfidberg eller sulfidjord ska föregås av en anmälan till tillsynsmyndigheten. Hanteringen så som den föreslås i miljökonsekvensbeskrivningen (bilaga B1) kan vara anmälnings- eller tillståndspliktig. I ansökan hänvisar Trafikverket till Trafikverkets rapport från år 2015. År 2022 har Trafikverket framställt en ny rapport för bland annat undersökning av sulfidberg vars slutsatser inte helt stämmer överens med rapporten från år 2015. Vidare har Mark- och miljödomstolen i februari år 2023

meddelat två domar (med målnummer M 4962-22 samt M 4960-22) med koppling till sulfidberg där materialet, även efter syraneutraliserande behandling, är att betrakta som ett avfall. Om, eller när det blir aktuellt med hantering av sulfidförande material kan det ha kommit ytterligare rapporter och praxis som anger hur sulfidberg ska hanteras.

Bortledning av grundvatten, länshållningsvatten och infiltration

Gällande bortledning av grundvatten, länshållningsvatten och infiltration har nämnden flera kommentarer. Det är otydligt vilka flöden som är länshållningsvatten med en temporär karaktär och vilka flöden som gäller driftsskedet och därmed är permanenta flöden.

I försiktighetsmått gällande grundvattensänkning, bortledning och infiltration nämns inte kontroll av vattenkvalitet. Nämnden anser att vatten som ska ledas bort eller infiltreras ska kontrolleras så att det inte riskerar att förorena yt- eller grundvatten. Även eventuella markföroreningar och naturvärden bör kontrolleras på tilltänkta infiltrationsplatser för att lämpligheten ska kunna bedömas. Kvalitetskontroll av infiltrationsvatten är även viktigt för att säkerställa att eventuella markföroreningar inte mobiliseras. Vidare anser nämnden att kvalitetskontrollen även bör omfatta infiltration som görs i syfte för att öka grundvattennivån.

Gällande eventuella riktvärden för länshållnings- och dräneringsvatten anser nämnden att separata riktvärden bör ställas för tillfälliga och permanenta flöden.

Nämnden bedömer att PFAS-föroreningar ska undersökas vid analys av grundvatten. Bedömningen grundar sig i att PFAS-föroreningar är ett vitt utbrett problem och förekomst av ämnena påvisats på många olika platser. Föreliggande ansökan avser bland annat avledning, om- och bortledning av grundvatten. Det innebär att grundvatten från förekomster kommer ledas till nya grund- eller ytvattenförekomster, exempelvis via diken och den våtmark som ska anläggas i Stensättradalen. Nämnden bedömer att undersökning av PFAS-föroreningar behöver göras för att inte riskera att ett PFAS-förorenat vatten orenat avleds till nya platser och recipienter vilket skulle innebära ytterligare spridning av föroreningarna. Nämnden vill även påpeka att det är viktigt att provta och undersöka för PFAS inför genomförandet och i byggskedet för att minimera spridningen så mycket som möjligt.

Dränerings-, och ytvatten till Stensättradalens våtmark

Nämnden noterar att Trafikverket har återkallat den delen av ansökan som omfattar Stensättradalens våtmark med anledning av att Huddinge kommun kommer att ansöka om tillstånd för denna. Det framgår dock inte huruvida förändringen innebär att dränvatten från Flemingsbergstunneln samt ytvatten från tunneldelen under Visättradalen istället ska ledas någonstans. Nämnden bedömer att ansökan behöver förtydligas i denna del. Det bör även redogöras för huruvida tättningsmedel i tunnlarna kan påverka dräneringsvattnet. Det bör även finnas en

tydlig beskrivning av den tekniska utformningen av pumpstationen och vart ledningen ska gå som pumpar till våtmarken.

Vidare anser nämnden att vatten som ska ledas till våtmarken bör provtas för fler parametrar än näringsämnen innan det släpps till våtmarken. Det är inte bara näringsämnen som kan påverka recipienten och miljön i våtmarken. Om det visar sig att dränvattnet innehåller andra föroreningar och ska ledas till våtmarken ifrågasätter nämnden om våtmarken bör beskrivas som en reningsanläggning istället för en kompensationsåtgärd. En reningsanläggning ska skötas och anmälas till den kommunala nämnden som en avloppsanläggning.

Kulvertering av öppna diken

I Huddinge kommuns dagvattenstrategi (2013) framgår det att öppna dagvattenslösningar ska behållas och öppna lösningar ska väljas framför ledningar. Den kulvertering som planeras ersätta Flemingsbergsdiket och alternativ två för Glömstadiket strider mot grundprincip och råd i strategin, om en öppen dagvattenslösning går att välja. Ett öppet vattendrag ger livsmiljöer för växter och djur, förutsättningar för naturliga reningsprocesser och växter kan ge fördröjning och naturlig rening. Kulverteringar och/eller rörläggningar innebär att livsmiljöerna försvåras och försvinner samt att vattnet rinner fram fortare utan naturlig rening och infiltration. Nämnden förespråkar därför att öppna dagvattenslösningar ska bibehållas.

Reningsanläggningar för dag-, läns-, och tunnelavloppsvatten

I ansökan nämns att flertalet dagvattenreningsanläggningar kommer att anläggas. Vidare anges att rening av länsållningsvatten kommer att ske inför utsläpp, samt att det ska uppföras reningsanläggningar för rening av tunnelavloppsvatten i VA-stationerna i Masmotunneln samt Flemingsbergstunneln. I miljökonsekvensbeskrivningen (B1) tabell 9.2 anges parametrar som kommer att kontrolleras i länsållningsvatten. Nämnden bedömer att PFAS-föroreningar bör läggas till som kontrollparameter för att minska risken för spridning till nya recipienter.

Nämnden anser att beskrivningen av reningsanläggningarna avseende utformning, flöde, dimensionering och reningsförmåga med mera är för vagt beskrivna för att kunna godtas enligt 9 kap. miljöbalken. Nämnden bedömer därmed att uppförande av reningsanläggningarna ska föregås av en anmälan till tillsynsmyndigheten. Anmälningsplikten framgår av 13 § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899).

Kemisk injektering

I ansökan anges att kemisk injektering av exempelvis polyuretan kan bli aktuellt. I ansökan görs dock ingen riskbedömning av användningen eller bedömning av behov av försiktighetsåtgärder. Det anges inte heller hur omfattande den kemiska injekteringen förväntas bli. Nämnden bedömer att ansökan bör förtydligas i denna del. Nämnden ser positivt på Trafikverkets förslag att användningen ska föregås av en anmälan till tillsynsmyndigheten med undantag för om användningen

förväntas bli omfattande. En omfattande användning bör istället hanteras och riskbedömas i föreliggande ansökan.

Buller

Trafikverket uppger i ansökan att de har utrett möjligheterna till att begränsa buller, till exempel genom alternativa arbetsmetoder som avskärmning och begränsade arbetstider. Trots att omfattande försiktighetsmått kommer att vidtas är det inte möjligt att helt begränsa bullret från anläggningsarbetena. Utifrån ovanstående utredningar och i huvudsak med utgångspunkt från Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser har Trafikverket föreslagit att nivåer och tider för buller ska regleras i villkor till det vattenrättsliga tillståndet. Villkoren ska också utformas som inomhusvärden då regleringar i villkor för utomhusbuller inte är ändamålsenligt med hänsyn till bakgrundsljud vid arbetsområdena.

Nämnden ställer sig frågande till varför Trafikverket bedömer att villkor för utomhusvärden inte är ändamålsenligt. Nämnden anser att Trafikverket behöver utveckla vad de menar med hänsyn till bakgrundsljud vid arbetsområdena och vad för ljud som ingår i bakgrundsljudet. Enligt avsnitt 9.4.1 i miljökonsekvensbeskrivningen framgår det att Trafikverket låtit utföra översiktliga beräkningar av byggbullernivåerna för luftburet buller utomhus samt att beräkningarna avsåg punktkällor och redovisar inte den totala ljudnivån inklusive buller från omkringliggande infrastruktur och verksamheter. Nämnden ifrågasätter varför Trafikverket inte har valt att ha med andra bullerkällor i beräkningarna, som till exempel trafikbuller. Nämnden undrar vad den kumulativa ljudbilden blir, och hur Trafikverket ska säkerställa att ljudnivån med de andra bullerkällor som kan finnas i områdena inte överskrider riktvärdena inomhus. Vidare önskar nämnden ett förtydligande kring huruvida bullerberäkningarna har jämförts med riktvärden för både inomhus och utomhus enligt NFS 2004:15, eller endast för riktvärden inomhus.

Av villkorsförslag 13 framgår även det uppenbara att detta villkor endast är hänförligt till det buller som genereras från de vattenrättsliga arbetena. Trafikverket kommer också att inom ramen för vägprojektet bedriva andra typer av bullrande arbeten på platsen där kontrollen och uppföljningen istället får ske inom ramen för tillsyn. *“I praktiken har dock denna distinktion en underordnad betydelse då det även vid tillsyn är de ovannämnda allmänna råden från Naturvårdsverket som ska tillämpas. Dessa allmänna råd får således ses som ett allmänt uttryck för tillämpningen av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. Villkorsförslag 13 föreskriver här de riktvärden som generellt ska gälla inomhus i bostäder och skolor.”*

Nämnden anser att Trafikverket behöver förtydliga vad de menar med den här förklaringen. Nämnden ställer sig frågande till vad det är för andra typer av bullrande arbeten på platsen som menas.

I miljökonsekvensbeskrivningen anger Trafikverket ett antal bostadsbyggnader där de riskerar att överskrida de ekvivalenta ljudnivåerna inomhus. Nämnden ställer sig frågande till om Trafikverket har gjort en uppskattning på hur många bostadsbyggnader där riktvärden för bygglplatser utomhus överskrids. I sådana fall önskar nämnden att ta del av den uppskattningen.

Trafikverket uppger i ansökan att antalet transporter och framförallt tunga transporter kommer att öka i samband med anläggandet av Tvärförbindelsen Södertörn. Nämnden ifrågasätter därför om Trafikverket har beräknat hur bullernivåerna blir när antalet transporter ökar.

Trafikverket uppger i ansökan att de ska minska störningar från buller genom att begränsa arbetstiderna, detta borde även omfatta tidpunkt på året. Nämnden anser att villkor i form av tidpunkt på året när bullrande arbeten får utföras är lämpligt för att inte störa skyddade arter vid känsliga perioder så som häcknings- och uppfödningstiderna. Exempelvis kan objekt 88 och 125 enligt Bilaga B1.1 - *Utdrag ur naturvärdesinventeringar* vara habitat för fladdermöss, och objekt 190 för rödlistade fågelarter. Nämnden vill även informera om att det finns fladdermöss i Flemingsbergsskogen.

Stomljud

Enligt Boverket saknas nationella riktvärden för stomljud i Sverige. År 2015 inleddes ett arbete med syftet att skapa samsyn och föreslå riktvärden. Trafikverket har med ledning av arbetet formulerat ett riktvärde i sina riktlinjer om buller och vibrationer. Enligt riktlinjerna (TDOK 2014:1021 version 3.0) anges att riktvärdet för stomljud inomhus i bostäder är 32 dB(A) maximal stomljudnivå (L_{maxF}). Detta riktvärde ska dock enligt riktlinjerna endast beaktas vid nybyggnad av infrastruktur. Riktvärdet innebär utöver det att ljudnivån 32 dB(A) får överskridas högst fem gånger per natt.

Vid jämförelse av dessa riktvärden är Naturvårdsverkets riktvärden för buller från bygglplatser som Trafikverket avser att tillämpa högt satta. Det finns därmed risk för olägenhet för människors hälsa ifall boende utsätts för störande buller under längre perioder.

Trafikverket menar att det för boende vid Masmotunneln finns risk att riktvärdet om 35 dB(A) kvällstid kan överskridas. Det är dock enligt Trafikverket inte sannolikt att riktvärdet om 45 dB(A) överskrids, förutom för ett bostadshus ovan Glömstatunneln. Nämnden anser att Trafikverket bör tydliggöra för hur de har kommit fram till detta och hur de avser att hantera det. Exempelvis genom information, utredning eller dokumentation. Även om det endast är en bostad, så föreligger det risk för att stomljudet orsakar olägenhet för de boendes hälsa och Trafikverket behöver därför redogöra för hur detta ska förhindras. Därtill saknar nämnden resonemang kring hur arbeten kommer förläggas under dygnet för att förhindra att riktvärdena för kvälls- och natttid ska överskridas (jämför med avsnitt 9.2 där hänsyn kommer tas till de mer störningskänsliga delarna av dygnet). Nämnden är av uppfattningen att arbeten som riskerar att medföra

stomljud som överskrider Naturvårdsverkets riktvärden bör förläggas under dagtid i så stor mån som möjligt.

Slutligen saknar nämnden redogörelse kring vilka skyddsåtgärder och försiktighetsmått som ska vidtas för att minska störningar i form av stomljud till närliggande bostäder. I avsnitt 9.2 redogör Trafikverket för att ersättningsbostad kommer erbjudas i de fall riktvärden för buller riskerar att överskridas under längre perioder. Nämnden ser positivt på att boende ges denna möjlighet. Som exempel på lämplig skyddsåtgärd anser nämnden att boende ska erbjudas ersättningsbostad även i de fall det rör sig om stomljud.

Områdesskydd

Anläggandet av Tvärförbindelsen Södertörn är undantagen från reservatsföreskrifterna i Gömmarens, Flemingsbergsskogens, Ornlångens och Lissmadalens naturreservat. Vilket medför att tillstånd och/eller dispens inte behöver sökas för ovannämnda reservat.

Anläggandet av Tvärförbindelsen Södertörn är däremot inte undantagen i reservatsföreskrifterna för Gladöskogens, Paradisets och Björksättrahalvöns naturreservat. Vilket medför att tillstånd och/eller dispens måste sökas för allt intrång i dessa reservat.

För de reservat där anläggandet av vägen är undantagen från reservatsföreskrifterna ser nämnden att Trafikverket i största möjliga mån ser till att intrånget blir så lite som möjligt och att reservatens syften inte motverkas. Enligt 7 kap. 26 § miljöbalken så måste en åtgärd som vidtas inom naturreservaten vara förenliga med reservatens syfte.

Nämnden anser att anläggandet av våtmarksanläggningen i Stensättradalen är en lämplig kompensationsåtgärd, det bör dock provtas för fler parametrar än näringsämnen innan dränvattnet släpps till våtmarken, så att det säkerställs att naturreservatens syften inte motverkas. Kompensationsåtgärden anses inte vara en del av anläggandet av vägen och är således inte undantagen från reservatsföreskrifterna. En ansökan för detta arbete bör således inkomma till nämnden.

Gällande ovannämnda kompensationsåtgärd så anser nämnden att det även bör tydliggöras vad Trafikverket själva ska genomföra och vad Huddinge kommun ska genomföra.

I miljökonsekvensbeskrivningen uppger Trafikverket att skadereglering ska göras på framför allt sättningar. Nämnden bedömer att det i ett större plan även bör genomföras kontroller för vad vattenverksamheten har för långsiktiga konsekvenser på naturmiljön i naturreservaten. Ingrepp i naturmiljön är inte reversibla, därmed bör det säkerställas att reservatens syfte inte motverkas långsiktigt likaså kortsiktigt.

Om länshållningsvatten avses att släppas ut i diken i naturreservaten så anser nämnden att det måste säkerställas så att det vattnet inte sprider ämnen och föroreningar.

I miljökonsekvensbeskrivningen i avsnitt 8.2.3. Trafikplats Lissma och avsnitt 8.3.4. Naturmiljö uppger Trafikverket att "*Mark som används tillfälligt ska återställas*". Nämnden ställer sig frågande till hur marken ska återställas och vem som kommer att hållas ansvarig. Kommer detta ske i samråd med tillsynsmyndigheten och/eller natur- och klimatavdelningen vid miljö- och bygglovsförvaltningen i Huddinge kommun? Nämnden önskar att redogörelsen för detta i ansökan förtydligas.

BYGGLOVS- OCH TILLSYNSNÄMNDEN

Sändlista:

Mark- och miljödomstolen, Nacka tingsrätt, mmd.nacka.avdelning3@dom.se